



## ЖЫЙЫЛУУ

# Баш борч – адамланы сейирлерине эс буруу

Бу кюнледе «Къабарты-Малкъар Республиканы айнуунда жаш тёлнюно жери» деген форум барады. Аны КъМР-ни Парламентини Билим беруу, илму эм жаш тёлнюно ишлери жаны бла комитети эмда Парламентде Жаш тёлню палата кырагандыла. Форумга талай ведомстволаны эмда башха регионланы келечилери, сора жаш депутатла кытышадыла. Бу ишни чеклеринде жыйылуула, тубешиуле, ушакыла бардырыладыла, жаш адамла эмда экспертле ол неда бу темала бла байламлы оюмларын туура этдиле.

Тюнене «КъМР-ни жаш депутатларыны ишлеринде законла чыгарыуу мағанасы» деген темага жыйылуу болганды. Анга Парламентни Председателини орунбасары **Жанатайлы Салим**, сагынылган комитетни башчысы **Нина Емузова**, Нальчик шахар округну жер-жерли самоуправлениасыны советини депутаты **Екатерина Сур-**

тууган элиме, журтума хайыр келтирейим деген хыйсап бла политикага барганы да иги шартды. Сизни кёбюгюз волонтерлукк бла кюрешенигизни да билеме - ол да кыуандырады. Бу кыйын кезиуледе врачлагыа, саусулагыа, абаданлагыа болушасыз, аперим», - деп, Парламентни Председателини орунбасары жаш депутатлагыа



кова эм башхала кытышхандыла. Ал сёзонде Жанатайлы Салим законла чыгарыууга жаш тёлню да тири кытышса иги боллугун белгилегенди. «Ол бек мағаналы темады. Ёсюп келген тёлнюно бююнню жарсыуларын, излемлерин, сейирлерин жаш адамладан иги ким биледи? Республиканы, саулай кыралны да тамблагыа кюнню сизни кылуугадады. Жаш тёлню

бийик жетишимле тежегенди. **Нина Емузова** да форум барганды келгенде кеп мағаналы оюмла эшитгенин айтып, аллай ахшы башламчылыклагыа не бла да болушлукк этерге хазыр болганын чертгенди. «Властыа жаш тёлню келгени игиди, алай ол анда кесин кыалай кёргозторююуа мағаналы соруду. Власть - ол жалаанда даража угъай, жууапчылыккыды,

адамланы сейирлерин жалчытыду», - деп кыошханды. Форумга видеоконференция арасында кыраллада да кытышхандыла. **Владикавказ** шахарны келечилерини **Жыйылуу** депутаты **Павел Битаров** жаш адамланы арасында правога буууклукк этюнюо профиллаккасыны юсюнден сёлешгенди. Бу жаны бла кырал политика кыалай бардырылганын, ёсе келген тёлню

осал кылыклагыа, наркотиклеге, ичиге алданмазча не зат этерге кереклисин айтханды. Тийишли законодательство башламчылыккыны юсюнден хапарлап, башха регионлада парламентарийледен да болушлукк изленгенин чертгенди. Форумга кытышхан жаш депутатланы уа тири, кырамашылуу болурга чакырып, тутхан ишлеринде жетишимле тежегенди.

Санкт-Петербургда Измайловское муниципал округну депутаты **Дмитрий Бубнов** шёндюгю дуняда жаш адамланы кез кырамаларын, сагыншларын, ич дуняларын кырауда Интернет уллу жерни алганыны юсюнден хапарлаганды. «Социал сетлени, башха платформаланы да жаланда хайыры болмаса, хатасы жоккыу деп айтырча туйюлдю. Ёсе келген тёлнюе алада терс сагынш, кыаугалы кылыккыла сингдирге боллуккдула. Аны себепли тыш кыраллада жарашдырылган быллай платформалага уллу эс бурургыа, игиси уа - алача проектлени кесибизди тамамларгыа керекди», - дегени ол. Дагыда Къабарты-Малкъарда жаш адамла Интернетте заманларын кыалай бла ёдюргенлерин тинтирге чакырганды, жаш депутатлагыа уа адамла бла ачык сёлеширге кыоркымагызы, аланы жарсыуларына кыулак сала билгиз, ишлеригизни юсюнден да айтыргыа юйрегиниз, дегенди.

Ставрополь крайны Думасыны депутаты **Аркадий Торосян** реги-

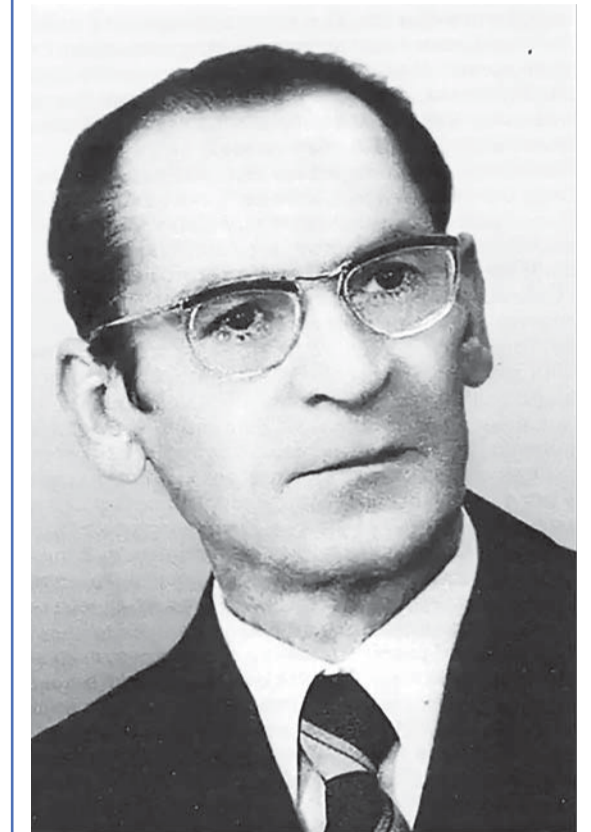
онда жаш депутатла не бла кюрешгенлерини юсюнден билдиргенди. Ол крайда парламентаризмни школу ишлейди да, анда кыаллай билим беруу программала болганын да туура этгенди. «Биз аланы мағаналыгыа санайбыз, башха регионлада сингдирсе иги болур дейбиз. Тийишли сынамыбыз бла Къабарты-Малкъардан коллегаларыбызны да шагырейлендирге хазырбыз», - деп чертгенди.

Форумга РФ-ни Кырал Думасыны депутаты **Екатерина Стеякина** да кытышхан эди. «Жаш депутатланы биригуюу ол жамауатны жумушларын тамамларгыа кыолларындан келген жаш профессионалланы биригуюдю. Адамла айтханларына кыулак сала билгиз, аланы жарсыуларына эс бурургыа. Энци бир ишде болушурга кылуугыздан келмесе да, ким биледи, артада тийишли законда бир сёзюно тюрлендирип, минглени аллай жарсыуларын тамамларгыа да болурсуз», - дегени ол. **Жанатайлы Салим** а депутат тынгылай билгенден сора да, ишни кыалай тындырыргыа боллугуна кырамын туура этерге керекди, деп кыошханды.

Жыйылууда жаш адамла бла кеп тюрлю темаланы юсюнден ушакк барганды. Ала экологияны, табийгатыны саклауу юсюнден да харлапхандыла, тамата коллегаларын тийишли башламчылыклары бла шагырейлендиргенди.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

## УНУТМАУ



# Ол бююнлюкде да тутхан ишге, борчка, кыралгыа, халкыга кертичилиги юлгюсюча кыалганды

Бююн Къабарты-Малкъарны белгили кырал эм жамауат-политика кылулуккысу **Тимбора Кубатиевич Мальбаховну** тууган кюнюдо. Ол Мартазей (бусагатда - Дейсков) элде дуня жарыгын кёргенди. Отуз жылны ичинде республикабыз кыаллай боллугун белгилеп турургыа буурганды анга кыада. Аны ызы бла келген тёллюе да унутмагандыла: аты шахарыбызны эм мағаналы, ариу орамларындын бирине, Республикалы миллет китапханага берилгенди. Правительствоу юйюно кыатында эсертме ачылганды.

Сабий жыллары тенгшилерини асламысыныкылача озгандыла - сабий юйде билим алыу, ызы бла Муртазово элде **Малокабардинский** округной эл мюлк шолда. **Тимбора** окууда эм билим алыуда, кеси кесин сынап турууда кыатылыгын кёргозгенди. Ол мектепни жетишимли тауусуп, 1931 жылда билимин агрометеорология техникумда ёсдоргенди. 1934 жылда ол, ышанулулукк туудурганды жаш адамча, Новочеркасскда инженер-мелиоратив институту жиберилгенди, алай анда жыл окууп, **Орджоникидзе** шахарда эл мюлк институтуа кечгенди. Баям, кыада болур эди - мында тубешгенди артада юй бийчеси боллукк **Нина Степановна** бла да.

Институту бошагандан сора **Тимбора Мальбаховну** урунуу жолун Чечен-Ингуш АССР-де **Кантышевский** машина-трактор станциясыны тамата агроному болуп башлаганды, ызы бла аны ол МТС-ни директоруу кылуугуна салгандыла, анда кеп ишлемегенди - 1940 жылда Совет Аскерни сатырларына чакырылганды. Алай жарын жылдан **Тимбора Кубатиевич Брянский** флотну хауда кырау, оповещение эм связь экинчи энчи батальонуу политругуну орунбасары болады. Алай бла 1946 жылгыа дери - бир фронтдан башхасына, бир госпитальдан башхасына, кыалай-алай болса да, сермешле бардыргандыла да уруша кытышханлай турганды, немисфашист ууучлауучагыа кыажуа кюрешге тири кыошулганды.

Аны юсюнден саугалары да айтадыла: 1942 жылда ол «За отвагу» майдал, 1943 жылда «Кызыл жулдузуну» ордени, 1944 жылда 6-чы Гвардиялы Армияны командованиясыны борчларын юлголю толтурганы ююн Ата журт урушуну 2-чи даражалы ордени, немисфашист ууучлауучула бла сермешледе кёргозтген батырлыгы, кыатылыгы эм кишилиги ююн эм 1941-1945 жылдада Улуу Ата журт урушда совет халкыны Хорламыны 40-жыллыгын белгилеуу бла байламлы Ата журт урушуну 1-чи даражалы ордени бла 1985 жылда саугаланганды.

Ахыры 2-чи бетдеди.

## ЭЛ МЮЛК

# Экспорт жаны бла умутла тамам этиледиле

Быйыл Къабарты-Малкъарда агропромышленность комплексде чыгарылган продукциядан экспортха 12,4 миллион доллар багысына жиберилгенди. Республиканы Правительствосуу бла РФ-ни Эл мюлк мини-



стерствосу этген келишимге эмда «АПК-ны продукциясыны экспорту» регион программага тийишлиликке быйыл КъМР-ге бу жаны бла 15 миллион долларгыа сатыу этерге борч салынганды. Аны бла бу айны биринчисине ол 83 процентге толтурулганды.

Регионуу Эл мюлк министрствосундан билдиргенлерича, тыш кыраллагыа асламысында мирзеу, татлы ашарыкыла, чагыр продукция, татлы эмда гара суула, крахмал жибериледи.

УЛБАШЛАНЫ Мурат хазырлаганды.

## КЪУУАНЧЛЫ ХАПАР

# Къабарты-Малкъардан юйор битеуроссей эришиуде хорлаганды

Москвада «Жылны юйорю-2021» Битеуроссей эришиуде хорлаган юйорлени саугалауу байрам бардырылганды. Аланы араларында Къабарты-Малкъардан **Каширговланы юйорлери** да барды.

Терк муниципал райондан **Зураб** бла **Диана Каширговла** «Эл юйор» бёлюмде алчыла болгандыла. Излемлеге кёре, ол номинацияга эл тийреледе жашаганды, эли айнууна юлюш кыошхан, урунууда, чыгармачылыкка, спортта эм сабийлени юйретюде жетишимлери болган юйорле кытышхандыла.

**Зураб** бла **Диана** бирге 17 жыл жашайдыла. Аланы юч сабийлери барды. **Зураб** Каширгов «Ахшы кыулукк этгени ююн», «МВД-ны милициясыны отличниги», «Кыулугун ахшы бардырганы ююн» 2-чи даражалы, «Кыазауат барганды жерледе болганы ююн», «Кавказда кыулукк этгени ююн» белгилеге, КъМР-ни ич ишле министрени ыразылыгына тийишли болганды, сабийлени уа кеслерин ариу журютгенлери эм иги окугандылары ююн махтау грамоталары бардыла.

Битеуроссей эришюу беш номинацияга кёре бардырылганды: «Кеп сабийли юйор», «Жаш юйор», «Эл юйор», «Алтын юйор» эм «Юйор - терелени саклауу». Быйыл анга кыралны битеу регионларындын 3 мингден артык юйор кытышханды, финалгыа 366 юйор чыккыганды, аладан 85-си алчыла болгандыла. Андан сора да, Къабарты-Малкъардан беш юйор лауреатла болгандыла. Битеуроссей эришиуде хорлаган юйор-



леге эм анга кытышханлагыа дипломла бла эсде кыаллыкк саугала берилликдиле. Конкурсуу кырагандыла Россей Федерацияны Урунуу эм социал кыоруула министрствосуду эм Кыйын жашау болумлагыа тышген сабийлеге болушлукк этген фондуу. «Жылны юйорю» Битеуроссей эришюу федерал даражада алтынчы кере барды-

рылады. Ол кезиуге анга кыралны битеу регионларындын 18 мингден артык юйор кыошулганды. Ол кеси да юйор жашауу, саулуккыла жашуу бардырганды, жер-жерли жамауатны, регионуу, кыралны жашауларына тири кытышхан юйорлени халкы арасында даражаларын кётюрюуге жораланады. **АЙДАБОЛЛАНЫ Джамия.**

## Белгилеу



# Айырмалылагыа - алгышлыа эмда саугала

Мурачаланы **Лейля** - «Жылны мастери» Битеуроссей конкурсуу призеру.

2 бет

## Къайгырыуу

# Таматала солуганды, кюч-кыарыуу алганды ара

КъМР-ни Урунуу эм социал кыоруула министрствосуну «Черек муниципал районда халкыга социал кырау жаны бла комплексли арасы» битеу республикадан келген пенсиячылагыа эм сакытлагыа кыарайды. Мында таматала солудула, саулуккларын игилендиреди.

3 бет

## Юбилей



# Илму жолун халкына атаганды

3 бет

## Миллет парк



# Тийрени кийик тюрсюнлюгюн кепле жаратадыла

4 бет

# Ол бюгюнлюкте да тутхан ишге, борчха, кыралгъа, халкъгъа кертичиликни юлгюсюча къалгъанды

**Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.**

Алай Тимбора Кубатиевич кесин урушха хазырламай эди, аны себепли фронтдан кыайтханлай, партияны обкомна көлгенди. Ол кезиуледе урушдан сора кадрланы кытылгъы жерин табып эди. Аны партияны обкомуну эл мюлк бөлүмюно таматасыны орунбасарына саладыла, 1946 жылны декабриде уа партияны Кубинский райкомуну биринчи секретарына айырадыла. Ишлерге жараган эр кишиле, техника, урукчула, семиртгичле жетишмеген болумлада жер эм иги агротехникалы болжаллагъа сюрюлорча (кёбюсюнде уа къазылырча), урукчу себилирча эм биттени орулу бошалырча адамланы кыуаргъа бек кючю инсан болургъа тийишлиди. Ол затла эслемей къалмагъандыла. 1949 жылда Тимбора Кубатиевични бийик кыуулукгъа – партияны обкомуну секретарына – кёргозтедиле, ызы бла, бир нёнча айдан а – партияны обкомуну экинчи секретарына.

Ол кесини билимин ёсдюрюп, кентертип туругъа излегенди. Аны себепли 1953 жылда ЦК КПСС-да партия эм совет ишчилени билим даражаларын кёторген жыл-

ны жашаулары иги жанына тюрлениу бла къаты байламды. «Севкавэлектротрибор», алмаз инструментни Кыабарты-Малкъар заводу, «Телемеханика», «Искож», «Телеавтоматика», электровакуум завод, «Кавказкабель», жарым проводник приборланы, алаша вольту аппаратураны, бийик вольту аппаратураны эки заводу, «Лимб», «Автозапчасть» Баксан завод, «Севкавентген», электровакуум машиностроенияны заводу, трикотаж комбинат, Нальчикде, Прохладнада тигуу фабрикала эм башхала ол оюучу болган заманлада ишленгендиле.

Алгын кыуаргъан предпрятаяла да айныгъандыла: Тырнауузда вольтрам-молибден комбинат, мебель фабрика, гидротмет завод, кондитер фабрика эм эт чыгаргъан комбинат. Республиканы кесини специалистери болгъандыла; предпрятаялада жер-жерли даражалы специалистле урунгандыла.

Ол энчи эсин билим беруиу эм илмуну айныуна бөлгенди, алып айтханда, республикада бюгюнлюкте болган битеу вузла аны тири кышумчулугуу бла кыуаргъандыла: бюгюнню КБИГИ



ол сакъ кёздөн къарап, аны ючюн не этерге да хазыр болгъанды.

Пролетарский колхозну председатели А.И. Портяко иш бла чыкыгъан кезиуде бирден башха улуугъа олтура-олтура жерине жетгенин кёргенинен сора, аны служебный улоуу болмагъа-

Алай, биз сагыш этгенге кёре, ол соймеклик энчи къагыт шагъатлауаны излемейди, нек дегенде бу демгили адам битеу жашауун ёз республикасына бла аны адамларына кыуулук этиге жоралгъанды. Тынгылы эс бурулуп ёсдюрюлген жалаңда энчи кесибизни кадрла тийишлисича оюучулык этериклерин тамата иги анылагъанды. Аны бла бирге келишдирилген борчланы да толтурургъа керек болгъанды: салынган кадрла республиканы миллет кыуалыуна кёре сайланыргъа тийишлиликлерин эсге алгъанды ол, бир жанындан, алай башха жанындан а профессионал ышанланы болууларын да излегенди.

Тимбора Кубатиевич бийик борчун толтуруугъа саулай жореге бла берилип, тутхан ниетине кертичилик къалгъанды, Кыабарты-Малкъарны халкъына уа келлик заманга ышаныуу кыуаргъа он бергенди, партия санагъаныча, жарык тамблагы кюнге элтгенди. Кадрланы да ол нызамлагъа кёре сайлагъанды. Аны себепли башха-башха жыллада оюучуланы араларында атлары айтылган адамла аслам болгъандыла: А. Ахохов, М. Хачетлов, М. Ансоков, В. Тлостанов, М. Докшоков, А. Блыве, В. Дулуев, Зумакъууланы Б., Сабанчылыны Р., Ф. Арсаева, Ж. Хамбазарова, М. Шекхичаев, К. Офендиев, В. Коков, М. Мамжогов, К. Тарчоков, Н. Евтушенко, М. Клевцов, Х. Бгажнокоев эм кеп башхала. Бу адамла Кыабарты-Малкъарны тарыхын кыуаргъандыла, аны атлары да ол тарыхда сакъланырыкъдыла, ала керти инсанла эм Россияде жыйырманчы ёмюрде белгили жамауат, политика эмда кырал кыу-

кырал кыуулукчула эдиле... Бизни (Россияны жазычулары, - В.К.) ол башха-башха жазычулары чыгармачылыклары алай иги билгени бек сейирсиндиргенди. Ол правленни (Россияны жазычуларыны Нальчикде бөлүмю, - В.К.) жыйылуларында эсепле чыгарып, жазычулары алларында кезиуу борчла салып селешмегенди, төрели окуучула ачыклагъанды акъылын. Аны сезюнде белгиленген соруулары тинтенибизде, биз аны улуу сынамы болган кырал кыуулукчула таныгъанбыз. Тимбора эм алгъа, сезюс, жарык Кыабарты-Малкъарны эм аны халкъын сыйгениди, алай Кавказда жерлерин тапхан болумлагъа да ол улуу келлю болмагъанды. Кеп селешмегенди. Алай айтхан сезлери акъылгъыгъа тойрелип къалгъандыла.

Тимбора Кубатиевич тишириу кадрланы сайлауу эм юйретиге да сакъ болгъанды, зевневоидан башлап бийик кыуулукчула салынганлагъа дерри. Аны билеклиги бла Ж.А. Хамбазарованы, Сабанчылыны Р.К., Е.Т. Кешеваны, В.И. Мартынону, Зумакъууланы Т.М. атлары кенг белгили болгъандыла.

Белгилебизича, ол миллет соруулада бек сакъ болгъанды, ише ол жаны бла чурумла, жарысула чыкмазча кыайгыргъанлай, кёзкулак болганлай тургъанды. Мальбахов ишексиз бир затны тюзлюгюне ийнанса, бир заманда да санап, ызындан чыгарык болумланы юслеринден сагышланы турмагъанды, ишни уруп этип кыайган болмаса. Ол «инсан интернационалист болмаса, керти, чынты патриот болалык тойюлдо. Жалаңда керти интернацио-

**БЕЛГИЛЕУ**

## Айырмалылагъа — алгъышла эмда саугъала

**Тонене КъМР-ни Жарыкъландыруу, илму эмда жаш тёлону ишлери жаны бла министерствосунда ведомствону башчысы Анзор Езаов «Россияны Жылны устазы», «Россияны Жылны юйретуочюсю» эмда «Жылны мастери» деген профессионал конкурсланы регион даражалы кезиуунде хорлагъанла эмда сагынылган эришюлени битеурессей урумунда лауреатла болганла бла тубешип, аланы алгышлагъанды эмда саугъалагъанды.**

Кыуанчылы жыйылуугъа дагыда жарыкъландыруу, илму эмда жаш тёлону ишлери жаны бла министрли орунбасары Екатерина Мисосова, ведомствону школгъа дерри, орта битеулю, кышакъ эмда профессионал билим беруу управлениасы таматасы Марина Мизова, мектепге дерри эмда орта битеулю билим беруу бөлүмюно начальниги Алим Мальбахов, профессионал билим беруу бөлүмюно таматасы Оксана Макакина, Май районну жер-жерли администрациясыны билим беруу управлениасыны башчысы Элеонора Скотаренко, колледжени директорлары, бирсиле да келгендиле.

Жыйылгъанла алларында селеше, Анзор Климбиевич бизни устазларыбыз, юйретуочюлерибиз ючюн келю кёторюлгенин айтханды. Бюгюнлюкте жалаңда конкурслада хорлагъанла эмда лауреатланы кеслерин алгышлап кыаймай, аланы педагогиканы кыыйн эмда ёр жолуна тюрлюндюрген, профессионал даражагъа жетирирча усталыкны жашырынлыкларыны анылап турган тамата тёлго да билса этерге сыйгенин билдиргенди.

Жыл сайын да республиканы аты биллак кыыйматлы конкурслада ашы жанындан айтыла тургъаны магъаналы шарт болгъанын чертип, устазланы, юйретуочюлени, мастерлени барысына да мындан ары жангы жетишимле, профессионал учунуулук эмда илхам, саулуук-еслик тежегенди. Ызы бла, пандемия болумланы эсгерте, хычыуун жумушну башлагъанды.

Эсигизге салайык, бирси эришюле кыралда эмда республикада эрттеден бери тереге айлангъанларын билебиз барыбыз да. «Жылны мастери» деген

сеновна Кушова айырмалы болгъанды. Ол бу жол кыралда эм ашы онбеш педагогну тизмесине тюршюп, эришюну Москвада бардырылган битеурессей урумуна къатышып, аны лауреаты болгъанды.

«Россияны Жылны юйретуочюсю-2021» Битеурессей конкурсу да урунган



Битеурессей конкурс а бийыл биринчи кере кыуарып бардырылганды. Анга РФ-ни профессионал билим берген махемелерини производстволу окутуу жаны бла мастерлери къатышып, кеслерини хунерлерин ачыклагъандыла.

Алай бла алгъадан жангы конкурсну юсюнде айтсакъ, аны республика даражалы кезиуунде Кыабарты-Малкъар агропромышленный колледжени мастери Оксана Анатольевна Нагудова хорлагъанды. Призёрла уа Прохладный шахардагы кеп профилли колледжден Валентина Дмитриевна Махота (2-чи жер), Нальчикде «Кыурулуш» колледжени мастери Баллилыны Галина Алексеевна (3-ю жер), Элбрус регион колледжени келечиси Мурачаланна Лейла Абдурахмановна (3-ю жер) болгъандыла.

Барыбыз да билгенликден, бийыл «Россияны Жылны устазы-2021» конкурсну республикалы кесегинде Майский шахарны битеулю билим берген бешинчи номерли орта школунда инглиз тилден дерсле берген Карина Ар-

биринчи жерни Прохладный шахар округну тюртюнчю номерли орта битеулю билим берген мектебинини школгъа дерри окутхан жыйырма экинчи бөлүмюно юйретуочюсю Анастасия Анатольевна Ворон алгъанды. Ол а, сагынылган эришюну кырал даражалы кезиуунде Краснодарда къатышып, андан лауреат болуп кыайтханды.

Бизни бла къыска уагында Карина Арсеновна педагогикада он жыл чакълы ишлегенин билдиргенди. Айтханына кёре, ол кеси юйорде устазланы тюртюнчю тёлуюню келечисиди. Конкурсха къатышханына ырызды эмда аллай тюбешиуле педагоггъа ала усталыкларында эм ашыла болганларын ачыкларгъа угъай, андан ары да сынам алыргъа, бирсиле хайырланган амалла бла жанынгерилегенге эмда жангычылыккагъа тюршюнорге себеплик болганларын анылап тургъанды.

**МОКЪАЛАНЫ Зухура. СУРАТДА:** Анзор Езаов Мурачаланна Лейланы сауугъалайды.

**АЙНЫТЫУ**

## Шимал Кавказны курортларыны аты тюрлендирилгенди

«Шимал Кавказны курортлары» деген акционер обществону мурдорунда кыуаргъан Шимал-Кавказ федерал округну бириккен айныу институту бу кюнде Акционер общество «КАВКАЗ.РФ» деген атны юрютюп башлагъанды. Биригиуу онглары иги да кентерилгенди эм жангыртылгандыла.

«Эльбрус», «Архыз», «Ведучи» тау курортла эм ишлене турган «Мамисон» биригиуу оюунда къаладыла. Алада тау-лыжала бла байламлы жолланы эм тегерекни игилендириу жаны бла кыурулуш ишле бардырыладыла.

Шимал Кавказ федерал округну экономикасын айнытуу бла байламлы жангы инвестиция политика болумлада инвестиция проектлеге ырысхы бөлүнгенлей турды.

Аны магъаналы ишлеринден бири, 3 процентте ёнжючлени беридиу, банк аллай займланы проектлени бардыргъанда толусунлай керек ахчаны 70 процентини дерри берирге окууна боллукду. Энчи экономика зоналада ишленгенге да себеплик этерге онгла бардыла, башха айтханда, ала проектлени бардыргъанда аны багъасыны 50 процентине дерри болушук ачха алыргъа боллукдула.

Шимал Кавказ федерал округну айнытуу институту баш борчу- регионну социал-экономика айнытууна себеплик этидиу. Эм магъаналы борчладан бири уа- Шимал Кавказда инвестиция жаны илгендириу, дагыда энчи

экономика зоналада туристрекреация ишни кыыйматлыгын чыгарыу, турист онгларыбызны кесибизини эм тыш кыраллада белгиле этерге эм ол жерде ачык бизнес бардырыргъа онгла кыуарду.

Шимал Кавказны экономика кючюн тюз хайырланыргъа эм регионну экономикасын ёсдюрюуде, жангы жерлени белгилеу бла байламлы бириккен ара кыуарлыкды. Анда иш

Шёндю жамауатны аллында турган баш борчладан бири- регионда кюнаккъа юйлени санын кёбейтиуде, энчи инвестицияланы да элчмени кёторюу, ишчи жерлени саклау эм жангыланы кыуару, туристлени келиулерине себеплик этидиу.

«Жылны ахырына дерри жууук эм жылда айнытуу стратегия кыуарлыкды, баш борч- кыралны жанындан этилген болушук жумушланы кыайтарып этип



«бир терезеден» деген амал бла бардырыллыкды, аны хайырындан инвесторлагъа себеплик этерге административ тыйгычланы саны да къысхартыллыкды. «Айныуу институту бизнесни бла кыралны араларында байламлыкны юрютюрюкдю, Шимал Кавказны инвестиция онгларын кючюле эм айнытуу иш бла кюриширди», - деп билдиргенди РФ-ни экономикасыны айнытуу министрли орунбасары Сергей Назаров.

турмагъанлай, жетишмеген жерле бар эселе, ол борчланы тамалауду. Сёз ючюн, инвесторлагъа консультация жумушланы этиге кыуару эм Шимал Кавказда бардырыла турган инвестиция проектлеге кырал болушукну механизмин анылауу эм аны алыргъа себеплик этидиу», - дегенди «КАВКАЗ.РФ» деген Биригиуу таматасы Хасан Тимжиев.

**Бизни кюрр.**



лык кюрсланы тауусады. 1952 жылдан 1956 жылгъа дерри Тимбора Мальбахов Кыабарты АССР-ни Баш Советини Президиумуну Председатели болуп ишленгенди, ызы бла КПСС-ни обкомуну биринчи секретарына айырылгъанды. Ол кыуулукда алышынмай 1985 жылны октябрине дерри урунганди. Алай кыуулукда аллай бир заманы СССР-де бир адам да ишлемегенди.

Ол жыллада Кыабарты-Малкъарны жамауаты, андан тышында аны билгенде да Т.К. Мальбаховну сейир инсанчыча, терен оюму эм жюто акъыллы, башхалагъа, эм алгъа уа кеси кесине бийик излемлери болган адамчыча таныгъандыла. Ол башчылык этген жыллада республика тохташуу айныгъанды. Болмагъанча жетишимлеге промышленность, эл мюлк, кыурулуш, саулуук саклау эм билим беруу, маданият, курортла, физический культура эм спорт, туризм эм альпинизм жетгендиле.

Аны аты эм иши бла байламдыла ол жыллада Кыабарты-Малкъар тийишли болган бийик саугъала да – Ленини ордени, Октябрь Революцияны ордени, Халкъланы шухулукларыны ордени. Ол саугъала Т. К. Мальбаховну ёз республиканы сейирлерине керти кыуулук этген фахмулу кыуаруу эм тамата болгъанына энта бир шагъатлыкдыла.

Аны энчи огурулу эм ахшы ишин кыралда белгилегенди – Ленини тёрт ордени, Урунууу Кызыл Байрагы ордени, СССР-ни башха ордени эм майдаллары бла. Ол СССР-ни Баш Советини депутатына, Кыабарты-Малкъар АССР-ни Баш Советини депутатына, ЦК КПСС-ни членине кандидатха бир нёнча кере сайланганды, КПСС-ни XXI-XXVI съездлерине делегат болгъанды.

Тимбора Кубатиевич таматалык этген кезиуу экономиканы тири айныуу, промышленностьны жангы бөлүмлерини жаратылууу, производстволу эм социал-кыурулушну ёсюу, адамла-

эм Бийик-тау геофизика институт, эл мюлк университет эм Искусстволаны институту. Мальбаховну заманында республикада ишленген соцукультыб объектлени санап чыгаргъа он жокъду, ол керек да болмаз. Аланы сюеу план мурдоргъа кёре бардырылганын эм таматала алачы кыурулуш планларына кышудиргалгъанларын эсгерсе, тамамды.

Жер бла кюрешгенлени юйорюнде туугъан, билимине кёре уа агроном Тимбора Кубатиевич эл мюлкге энчи кёздөн къарагъанды. Ол сабанлыкыгъа бла фермалагъа жолоучулукладан керти зауукчулук алгъанды. Биринчи 10-12 жылгъа ол къабарты- малкъар элени сыйфатарын тамырында тюрлендирилгенди: суу баргъан ызла тартылгандыла, электричество бла жалчытылуу кыуарылганды, радио ишлегенди; хар жерде школа, сабий садла, маданият юйле эм клубла, врачёбный амбулаторияла эм больницала ишленгендиле. Колхозла бла совхозла керекли техника бла толусунлай жалчытылынгандыла, хар жерде жангы фермала ишленгендиле. Жерден алынган хайыр да бир нёнча кереге кёбейгенди: аслам мюлкле болмагъанча бай тирлик жыйгъандыла.

Ол кыудуретден фахмулу мюлкчю-экономист болгъанды. Республикагъа башчылык этген отуз жылны ичинде жерден хайыр алыуу бла тири кюрешгенди. Аны ючюн деп ол сейир санаула, шартла кыулу болгъанды, эм кеси чыгаргъан эсеплени тийишлисича хайырланып, къаршычланы да оюмуну тюзлюгюне тюршюндюре билгенди.

Урунган адамлагъа ол улуу хурмет этгенди, аланы жакълагъанды. Урунууу жигитлери Камбулат Тарчоковну, Николай Евтушенковну, Атабийланы Магометни, Хачим Бгажнокоев сыйларын кёргенди, аланы юлгоге келтиргенди, мюлклерин жокъларгъа да бек сыйгениди. Аллай жолоучулукла аны жюрегин кыууандыргъандыла. Ишлеген адамгъа уа

нын билип, Тимбора Кубатиевич сёз да айтмагъанлай анга кесини машинесин берген эди, деп эсгерди Прохладна райисполкомну алгынны председатели Валентина Мартыноу. Аллай болумла кеп болгъанларын айтыргъа тийишлиди.

Тамата не жаны бла да биллиди эди. Ол экономиканы, илмуну, маданиятны, политиканы суюндан да бирча терен оюмлап селешалгъанды. Асламланы алларына чыгып селешюлерин ол кёбюсюнде кеси хазырлагъ-



анды. Команданы, кыуулукгъа салган инсанларыны юсюнден айтханда, бийик профессионаллыкдан сора да, ол керти адам болуу шартланы излегенди.

Сейир китап ючюн нени да берирге хазыр эди. Аны окуучуучуна сейирлери бек кенг болгъанды, ырысхы ючюн постлеринден, экономика проектлен башлап, философия трактатлагъа, лингвистика тинтиулеге, ады эпосну мифлерине бла тауруларына дерри. Тимбора Кубатиевич терен оюмлауаны сыйгениди, тин кыйиматлагъа улуу эс бургъанды, ырысхы ючюн жан атханланы ахырысы бла да анылапмагъанды.

Ол гитче Ата журтун битеу жюреги бла сыйгелден эди, анга шагъатлыкыла кепдюле.

Алай, биз сагыш этгенге кёре, ол соймеклик энчи къагыт шагъатлауаны излемейди, нек дегенде бу демгили адам битеу жашауун ёз республикасына бла аны адамларына кыуулук этиге жоралгъанды. Тынгылы эс бурулуп ёсдюрюлген жалаңда энчи кесибизни кадрла тийишлисича оюучулык этериклерин тамата иги анылагъанды. Аны бла бирге келишдирилген борчланы да толтурургъа керек болгъанды: салынган кадрла республиканы миллет кыуалыуна кёре сайланыргъа тийишлиликлерин эсге алгъанды ол, бир жанындан, алай башха жанындан а профессионал ышанланы болууларын да излегенди.

Аты айтылган оюучуу, кюншю республикаладача, Ардада багылагъандыла, сыйын кёргендиле. Аны архивинде бизни республикагъа келген белгили тыш кыуарлы эм ата журтулу кыуулукчула, космонавта, алимле бла байламлы документле бла суратла сакъландыла. Аланы Кыабарты-Малкъарны алчы инсанчына берген хурметлерине да шагъатлыкыла бардыла.

Сёз ючюн, аны юсюнден дуниягъа аты айтылган пост Ресул Гамзатов былай дегенди: «Аланы (Данияловну, Кабаловны, Мальбаховну, - В.К.) халкы бек сыйгени эм багылагъанды. Ала улуу



налист халкъын битеу жюреге бла ачык саялыктыды. Башха миллетни къысып, кесинге тюршюрген къаллай да болсун кышумчулук эртте-кеч болса да экиге кереленген кюранчха айланлыктыды» деп жазгъанды.

1985 жылны кюзонде 68 жыл санда ол пенсиягъа чыкыгъан эди. Тимбора Кубатиевич Мальбахов жер башында ариу, ёчюлмей турган жарыктык кыойгъанды. Ол бюгонлюкте да тутхан ишге, борчха, кыралгъа, халкъгъа кертичиликни юлгюсюча къалгъанды.

**Владимир КЕБЕКОВ,** КъМР-ни Парламентини депутаты  
**Владимир КУДАЕВ,** публицист.

АТА ЮЙДЕ

Хар не да ата юйден башланады. Александрны атасы Мусукалы Ибрагим 1935 жылда кавалерист аскер училищени тасхачыла хазырлаган бѐлюмон бошай, А. Пархоменко атлы 24-чю кавалерия дивизияны 31-чи кавалерия полкунда кыылыч (сабельный) взводу командири болганды. Улуу Ата журт урушун алындын ахырына дери барганды. Этген жигитликери ючюн Кызыл Жулдузну ордени, Кызыл Байракны ордени, иги кесек майдала да да саугаланганды. Ибрагим бла тѐрт кыарындашы уруш этгендиле ата журтха чапхан фашист-

Къабарты-Малкъарны илму-излем институтунда илму кыулукчу болуп ишле башлаганды. Ол студент, аспирант заманлада окуяна Александрны таулуаны жашауларыны, миллет тѐрелерибизни, Къарачайда бла Малкъарда уллу юйорлени, эл халланы, жуууклук жюрютуону, тукъум энчиликени юслеринден эм биллай темалага жууук бир кыауум статьясы республикалы газетледе, журналлада, Къарачайда, Москвада да басмаланган эдиле.

УНУТУЛМАГАН ХАГАР

1973 жылда Александр илму-излем институтха ишлерге келген

жыл жашагандыла. Ол заманны ичинде киши жеринде была кѐп илму ишле этгендиле. Ары баргын жылдында окуяна Мусука улу Къазахстанны обществоведлерини эришулеринде биринчи жерге чыкыганды. Экинчи жыл а жаш алимлени арасында бардырылган 5-чи Битеусоюз эришуледе хорлаганды. Анда болган заманында ол «Балкарский тукъум» (1978 ж.) эм «О Балкарии и балкарцах» (1982 ж.) деген китаптарын хазырлаганды.

Александрны малкъар тукъумланы, малкъар халкыны бла ата журтубузну юслеринден жазгъа-

кабардинцев и балкарцев» эм 1992 жылда А. И. Першиц бла бирге жазган «Народные традиции кабардинцев и балкарцев» дегени да чыкыганды.

Бу китаптада эрттеден келген ахшы адеттерибизни – изеуно, бушууда, кыуанчада бир бирге болушуу, кыарысузлагъа онг тапдырыну, жамауатда эр кишини бла тишируну, таматаны, кичини борчларыны эм эркинликтерини, кыонакны бла кыонакбайны, жан жуууклукну бла кван жуууклукну юслеринден айтылады.

Авторну «Века родословий» деген китабы уа басмадан 1997 жылда чыкыганды. Анда ол, революцияга дери патчах администрация, Европадан келген эм орус тарыхчыла, жазычула, жарыкъландырычула бизни юсюбюзден жазгъан затпаны тийишдирип, аланы юсю бла кесини оюмун билдиреди.

ХУРМЕТ БЛА ҮРАЗЫЛЫКЪ

Александр кѐп махтаулагъа тийишли болганды. Аны 1993 жылда Орус дворянланы союзунда тарых-тукъум биригуно керти членине айыргандыла. Ол 1993-1994 жыллада Россей илму академияны стипендианты болуп, Мурдорлу тинтиле (Фундаментальные исследования) деген фондну эки грантын алганды.

Ахматны монографиялары, башха илму ишлери бла алимле, студентле, аспирантла, халкъларыны узакъ, жууук тарыхларын билдирге суйгенле хайырландыла, аны жазганындан кеси ишлеринде юлголе келтиредиле. Аланы бир кыауум француз, инглиз, немис, болгар эм башха тиллеге кѐчюрюлгендиле. Къабарты-Малкъарны тарыхыны, этнологиясыны, культураны юсюнден айтханда, аны аты биринчилени саныйды.

Мусука улу бизни республикада Къабарты-Малкъарда генеология илмуну мурдорун салган алмиди дедиле бир ауздан ишти нѐгерлери. Аны башламчылыгы бла Къабарты-Малкъарда тарых-тукъум биригуу ачылганды.

Ахматны биоген эки жоуден артык илму иши, оналты китабы барды. Ол илмуны онжети кандидатын эм тѐрт докторун хазырлаганды, кѐп жылланы диссертация советни члени болуп турганды.

Жарсыугъа, жашау хар заманда да бирча, толкунсуз барып турмайды. Аны жангыз жашы, тарых илму жаны бла атасыны ызын тутхан Азиз, дунидан замансыз кетип, атасын-анасын мудах этгенди. Ол кыыйлыкны кѐторалмай, халал, ару сѐзлю, миллетибизни жюреги бла суйген адам, саулуугъун тас этип, илге жюрюнгенин кыыйганды. Юйдегиси да кѐторалмаганды кыадарны ол сынауун. Бюгюн Александрга эки кызы бла тудукълары билеклик этедиле. Анга ол суйген иши бла кореширча онгла кырайдыла.

Этген иши бла айтылады адам. Махтаугъа тийишли Мусукалы Александр аллай керти адамларыбызданды.

КЕРТИЛАНЫ Сакинат.

ФОРУМ

Республикалы жаш тѐлюню жерини магъаналылыгына къарагъандыла

Озгъан баш кюн В.М.Коква атлы Къабарты-Малкъар кыарал аграр университетде КъМР-ни жаш депутатларыны «Къабарты-Малкъар Республиканы айныуунда жаш тѐлюню жери» деген ат бла республикалы форуму ишин башлаганды.

Сергей Говоров белгилегенге кѐре, бусагъатда элни айнытууга бурулган кѐп программала ишлейдиле, ал атламла эте башлагъан фермерлеге деп да аслам жангычылык эсге алынганды, ол затла уа республиканы жеринде жангы бизнесмен-

ан студенттерибизни окуяна да ишге чакырадыла. Алай бла 128 организация бла келишим да этгенбиз. Элни жашауу бла байламлы ишлеген жууалпы бѐлюмде бла кыаты байламлыла турургъа керекбиз»,-деп белгилегенди проректор.



Тюбешуно ахырында форумгъа кыатышханла, жаш депутатла да экспертлеге соурула бергендиле, тынгылы жууапла да эшитгендиле. Ызы бла «Социальное проектирование, как вид проявления молодёжи в селе» деген мастер-класс-тренинг болганды, биринчи номерли дискуссиялы майданны ишини эсеплери да сюзюлгендиле.

Форум ишин 26 ноябрьге дери бардырылкъды. Анда жаш тѐлю Дискуссиялы майданлада «Жаш тѐлю предпринимательлик, жаш адамланы иш бла жалчытыу»,

Тюбешуу башлангандан алгъа КъМКАУ-ну студенттерини профсоюз организациясыны председатели, КъМР-ни Парламентини Жаш тѐлю Палатасыны санына кирген Забасъланы Азамат, ол бу ишин башламчыларындан бириди, чертип айтханга кѐре, форумну баш магъанасы – жаш депутатланы профессионал усталыкъларын кѐторуу эмда сынау юлюшю болуу эди.

Биринчи номерли жаш тѐлю майданда сѐз «Элни айнытууда жаш тѐлюню магъанасы» деген темага барганды.

Анда бек алгъа экспертле – КъМР-ни Правительство-суну Председатели биринчи орунбасары Сергей Говоров, КъМР-ни Парламентини Аграр соруула, табиятганы хайырлануу, экология эмда тѐгерекде кыудуретни сакълау жаны бла комитетни председатели Артур Текушев, Къабарты-Малкъар кыарал аграр университетни ректоруну юйретуу иш эмда социал соурула жаны бла орунбасары Ауэс Кумыков сѐлешгендиле.

«Элни айнытуу юсюнден сѐз барганы, ол бек магъаналыды, нек дегенде элли жерледе республиканы адамланы кыырк сегиз проценти жашайды», - деп белгилегенди Сергей Анатольевич Дагъыда ол чертгенге кѐре, элде бизнесни айнытуудан сора да, социал вопросланы ала да, социал вопросланы ала да магъаналыды, нек дегенде анда жашау шахардан эсе осал болургъа керек туюлду.

«Информациялы проектле жаш тѐлю политиканы баш магъаналы кесеклери», «Жаш тѐлюню республикада спортну, туризмин эмда курортну айнытууда магъанасы», «КъМР-де билим бериуно айнытуу закон бла уа – эл молк бла байламлыды. Ол белгилегенча, келир жыл республиканы бюджетинден эл молкно айнытууга эки миллиард 800 миллион сом бѐлюнюрюкю. Андан сора да, бююнлюкде эм баш вопросланы бири-элде жаш тѐлю политикады.

Ауэс Кумыков а элде ишлерге кадрла хазырлагъанларыны юсюнден айтханды. «КъМКАУ-да 110 программа, 40 тюрлю усталыкны юсю бла тѐрт минг студент билим алады. Бийик окуу юйно бошاپ чыкыганды, окуу тургъан студентлени да иш бла кыалай жалчытылгандарыны юсюнден айтханды. «Бизни экинчи курсда окуугъ-

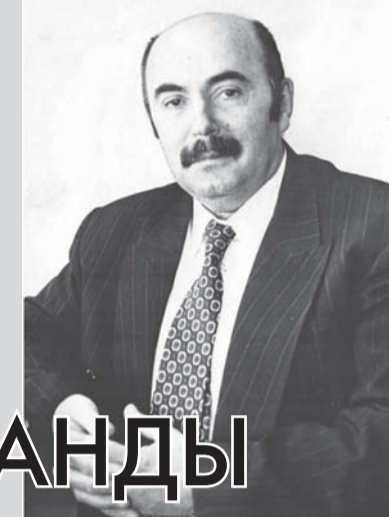
«Коммерциялы магъаналары», «Коммерциялы болмагъан организацияланы жаш тѐлю секторун айнытуу», «КъМР-ни жаш депутатларыны законла чыгъарууда магъаналары», «КъМР-де саулуук сакълау, социал вопросланы эмда саулууклу жашауу бардыруу айнытууда жаш адамланы магъаналары», «Миллетлени маданиятларын кѐторуу жаны бла жаш тѐлю проектлеге себеплик этиу» эмда «Шахарны айнытууда жаш адамланы магъаналары» деген темала бла байламлы ишлерикдиле.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Суратланы автор алганды.

Юбилей

Быйыл тарых илмуланы доктору, профессор, этнология, этнография, генеология жаны бла республикадан тышында да белгили специалист, КъМР-ни илму сыйлы кыулукчусу Къабарты-Малкъарда генеология илмуну мурдорун салган алим, Мусукалы Ибрагимни жашы Александр 75-жыллык юбилейин белгилейди.



ИЛМУ ЖОЛУН ХАЛКЪЫНА АТАГАНДЫ

леге кыажу. Ючюсю - Мустафа, Хызыр, Юсюн кыайтмагандыла. Экиси кыалгандыла сау - ол бла кичи кыарындашы Мажит. Ма аллай юйорню чач-тук этгенди уруу.

Сюрюнюню сылтауга тутуп, кѐплени аскер кыулукдан эркин этгенде, Ибрагимни Молдавиягъа итгендиле. Ол юйдегиси Евгения бла урушда танышханды. Урушдан сора ала бир юйорлю болгандыла.

Александр, ахлула, жууукъла анга Ахмат дейбиз, юйде да ол ат жюрюйдю. 1946 жылда Молдавияда тууганды. Ибрагим, профессионал аскерчи, жашын да, кесина, эр киши халда юйретгенди, анга спортну суйдоргенди. Ол озгъан юйорню 30-чу жылларында, республикада биринчи футбол командада ойнагъан эки таулу жашдан бири эди. Экинчиси уа Сотталаны Адилгерий болганды. Ма алай бла, Александрны сабийлиги аскер горнизонлада этгенди.

ЖЮРЕК САЙЛАГАН УСТАЛЫКЪ

Таулула ата журтха кыайтхандан сора, аскер кыулукдан эркин болуп, Ибрагим да Нальчикке кыыйылганды. Александр мында да спорт бла кюрешиуон кыомаганды. Орта школну бошгъанлай, ол спортну сайларыкды деп тургандыла аны таныгъанла. Алай ол, Къарачай-Черкес кыарал педагогика институтуну филология факультетини тарых бѐлюмине кирип, аны 1968 жылда тауусханды.

Къарачайда институтну бошгъанлай, Александр Совет Союзну Илму академиясыны Этнография институтуну аспирантурасына киргенди окургъа. Аны 1973 жылда бошاپ, Нальчикке кыайтып,

заманында, аны атасын окутхан Шахмырзаланы Саид бла бютюнда кыаршы танышханды. Пост аны экспедициялада полевой материал жыйыу, библиотекалада, архивледе ишлеу жаны бла да кѐп затха юйретгенди ол дайым ырызлыкъ бла эсериуочюдо.

Ол институтта тѐрт жыл ишлегенди. «Из прошлого незабытого» деген биринчи китабын да ол заманда, 1974 жылда, чыгъарганды. Анда автор малкъар халкыны кыуралы институтун, жашау болумун, кыолайын, ху-нерлигин, культура энчилигин ачыкълаганды. Ма алай бла Александр жашауун халкыны тарыхы бла бир этгенди. Жарсыугъа, анасы оруслу тиширле болуп, кеси кѐп миллетли шахарда ѐсюп, айтханынгы анылагъанлыкъга, малкъар тилин тѐрен билир онгу болмаганды аны. Ол затха бек жарсыганды кеси да. Болсада анча жылны тау элдеде, Шахмырзаланы Саидча, Сотталаны Адилгерийча, экиге айланган ата кыарындашы Будаиланы Ахматча, асыл адамланы жанларында айланганы аны кѐп затха юйретгенди – ата журтун, халкыны, этген ишин сюеди, намыслыды, халалды. Кесин халкъдан, жууукъдан-тенген айырмай, къарт адамланы айтханларын жазып, жыйып, иги кесек илму иш басмалаганды, китапта да чыгъарганды.

КУСТАНАЙДА

1977 жылда Александрны Къазахстанга Кустанай шахарда педагогика университетде проректорну кыулугуунда ишлерге чакыргъандыла. Юйдегиси Анжела Хамидовна, ол да филология илмуланы профессорду, не жаны бла да баш иесине онг этгенди. Мусукалары анда алты

ны уа, баям, ол заманлада чыкыгъан илму ишледен айырмалыды. Окуучула ол китапланы кыалай чачханлары, кыалай излегенлери да эсимдеди. Аланы жазгъанда, ол алда элге айланып, къартлагъа тюбеп, ала айтхандан этген жазыуларына таянганды.

Бу ишлеге сыйындиралмагъанын автор бирисине кыошханды – 1992 жылда «К истокам фамилий» деген кезиуло китабын чыгарганды. Аны энчилиги недеди десенг, мында тукъум атла бла байламлы таурухла, халкъ аузунда жюрюген халпарла кѐндюле.

УНИВЕРСИТЕТДЕ, ИНСТИТУТТА ДА

Нальчикке ала 1983 жылда кыайтхандыла. Аланы, Александрны бла кой бийчеси Анжела Хамидовнаны, Къабарты-Малкъар кыарал университетде ишлерге чакыргъандыла. Мусука улу алгъа тарых кафедрала доцент болуп турганды, ызы бла – кафедраны башчысы.

1988 жылда Александр, илму ишин кыоруулап, тарых илмуланы доктору деген даражга тийишли болганды. Аны ПИМО (Педагогика и методика начального образования) факультетни деканыны кыулугуна салгандыла. Алай тарых илму бла кюрешиуон хорлап, ол артха, тарых кафедрала кыайтып, анда профессор болуп турганды, илму-излем институтта да ишлегенди. Аны сайламы тюз болганына уа жазгъан ишлери шагъатдыла.

Малкъар халкыны этнологиясыны бир чингисни аны адет-тѐресиди. Ол темага атап, алим «Об обычаях и законах горцев» (1986 ж.) деген китабын жазганды. Аны ызындан, 1990 жылда «Традиционные гостеприимство

КЪАЙГЫРЫУ

Таматала солугъан, кюч-кыарыу алгъан ара

ТЮЗ АНГЫЛАРГЪА ТИЙИШЛИДИ

Ара къартла тургъан интернет туюлду. Бери таматала бир неда андан да кѐп айгъа келедиле. Юйде жаш адамла сау кюнню ишде, ингирде уа аш-суу кыайгъыда, аппаланына бла сѐлеширге не заманлары, не кыарыулары къалмагъан кезиуле да боладыла. «Биз бери келир заманыбызны сакълап турабыз. Бир бирибизни таныйбыз, экскурсиялага барабыз, бусагъатда пандемияны хатасындан бир кесек тохтагъанбыз ансы,

КъМР-ни Урунуу эм социал кыоруулау министрствосуну «Черек муниципал районда халкъга социал кыаруу жаны бла комплексли арасы» битеу республикадан келген пенсиячыла эм сакъатлагъа кыарайды. Мында таматала солудула, саулуукъларын игилендиредиле.

Битеу да арада 80 адам ишлейдиле. Черек районну хар элинде араны ишчилери кыарыузу жашагъан юйорлеге, сакъат сабийлери болгъанлагъа, болушлык керекли къартлагъа эс бурядыла.

шашкала, шахматла ойнайды, артистле концертле бла келедиле бери, саулуугъубузгъа кыаратабыз», - дейди Теркен келген Олег Аркасов.

ѐпкелерине сууукъ ѐтуп, Аркасовну юч айны больни-

чалада бакъгандыла, бу арагъа уа кѐторюп кийргендиле, кеси атлаялмай эди. «Врач Газаланы Зухура кыарайды да манга, экинчи кюн кырдук суу берип: «Муну сууну орунуна ичип тур», - дейди. Ийнанамысыз, бир ыйыкъдан аягы юсюме тургъанма. Дагъыда Зухура Алиевна ашыбызны-сууубузну кыалай кыуаргъа кереклисин юйретеди, хар адамны саулуугъуна, не зат жарашханы – жарашмагъанына кѐре, рациону энчи болургъа керекди. Сора жарау кыалай этерге кереклисин кѐргюзтеди, ол да хар инсанны халы бла байламлыды. Кысыхасы, жашаргъа, саулуугъун сакъларгъа суйген бу арада кѐп зат биллики», - дегенди Аркасов.

Бир-бир таулу аппала-ыннала былай комплексли араланы къартла тургъан интернетла



сунуп, бери келирге унамайдыла. Алай интернетта таматала жашауларыны ахырына дери жашай эселе, былай арада уа бир кесек заманны турадыла. Бусагъатда пандемияны хатасындан больничалада багылыргъа онгла да жокъдула, аны себепли арада солугъан, саулуукъга кыаратхан кимге да аман болмаз. Огъары Малкъардан Тогузаланы Роза журналист кыауумгъа алгышлыла айтханды, дагъыда аны кѐп назмуланы кѐлден билгенин чертгендиле бусагъатда арада тургъанла. Заражиден келген Исмаил Бадзев: «Тѐрт жыл болады мен мында солугъанлы. Жылгъа эки кере келеме», - дегенди. Тѐбен Жемталадан Бѐзюланы Лина уа арада он-бир жыл багылыды. Налькиден да кѐпле келедиле. Араны

ишин толу ачыкълагъан шарт: бери бир келгенле жыл сайын кыайтадыла.

ЭПЛЕДЕ КЪАРИСУЗЛАГЪА БОЛУШАДЫЛА

Комплекси араны директору Улбашланы Алина айтханга кѐре, кеслерини юйлеринде жашагъанлагъа социал жаны бла кыарагъан бѐлом бу жылны озгъан тогуз айны ичинде 235 адамгъа болушлык этгенди. Районну эллеринде кыыйналып жашагъанлары ачыкълу жаны бла да уллу иш бардырылады. Жаланда быйыл 38 адам эсепге салынгандыла, 705 аш жыйымдыкыла юлешингендиле, жандаурлук болушлукну багъасы 300210 сомгъа жетгенди.

Арада мычмай социал болушлук этген бѐлом да барды. Аны ишчилери 41540 сомгъа алынган 95 аш жыйымдыкы юлешгендиле. Дагъыда ары кийилген, алай алыкъа тап кийимлени жыйып, аланы жууу, ити салып, жарылауа юлешеди. Ол бизни халкъда эрттеден келген тѐредиди: бир бирге болушургъа. Таулулада факъырала болмагъаныны сылтау да олду: бир бирге билеклик этген, жарсыу, болушуу тѐре.

Бюгюнлюкде Улбашланы Алина халкъбызда жюреген адетлени кыарал ишде бек уста хайырланды. Пандемия кезиуунда кѐп юйорле фаида туююрген ишлерин тас этгендиле, башларын кечиндиралмайдыла. Аны себепли

араны магъанасы бусагъатда болмагъанча магъаналыды. Октябрьде Россейни Президентини СКФО- да келечиси Юрий Чайка бизни республикада болгъанча Улбашланы Алинаны Ырызлыкъ кыагыт бла саугъалаганды, аны коллективи бла бирге бардыргъан жандаурлук ишине бийик багъа бичгенди. «Биз тамалагъан жумушланы бир-эки адам эталлык туюлду. Битеу арада ишлеген 80 адам да кыолубуздан келгенни ачыкълу жаны бла да уллу иш бардырылады. Жаланда быйыл 38 адам эсепге салынгандыла, 705 аш жыйымдыкыла юлешингендиле, жандаурлук болушлукну багъасы 300210 сомгъа жетгенди.

«Бизге сѐлешген хар адам да сорууна жууап табады. Арада ишлеге социал ишчиле, врачыбыз, медсестрала ару тиллиледиле, кыиналганлагъа болушургъа суйген адамладыла», - дегенди Улбашланы Алина. Сѐз ючюн, Огъары Малкъарда бахчаларында тилрики кеслери жыйламагъа болушхандыла. Элни администрациясы байрам халда хант стол да кыраганды, «Ынналарыбызны кыоллары бла» деп, эшилген затланы кѐрмючюнд да этгенди. Бызынгыда, Бабугентде, Герпегежде, Тѐбен Жемталада, Кыара-Сууда, Ашушгерде, Кыашатауда аш журнула юлешингендиле.

УШАКЪЛА, ЮЙРЕТИУЛЕ

Юйде сакъат сабий бар эсе, билим алыргъа кыаллай онгла бардыла? Сабий социальный сетъледе оюналадан чыкмай эсе, ол кыоркыуулумуду? Бу соруулагъа юйорге эм сабийлеге психолог- педагогика болушлукну бѐлюмюно ишчилери жууапла береди. Жарсыугъа, бизни республикада социальный сетъледе жайылгъан оюнланы хаталарындан кеслерин ѐлтюрген сабийле болгандыла. Ата-анала сакъ болургъа керекдиле. Черек районда ара онсегиз юйорню патронажгъа алганды.

Кыурау-методика эм консультация бѐлюмюно ишчилери уа пенсиячылагъа аланы законгъа кѐре кыаллай эркинликлери болгъанларын анылаадыла. Пенсиягъа ахча кыошула, аны да мычмай билдиредиле.

Таматала осуят кыалай этерге, не документле кыуаргъа кереклисин да сорадыла.

«Бизге сѐлешген хар адам да сорууна жууап табады. Арада ишлеге социал ишчиле, врачыбыз, медсестрала ару тиллиледиле, кыиналганлагъа болушургъа суйген адамладыла», - дегенди Улбашланы Алина. Сѐз ючюн, Огъары Малкъарда бахчаларында тилрики кеслери жыйламагъа болушхандыла. Элни администрациясы байрам халда хант стол да кыраганды, «Ынналарыбызны кыоллары бла» деп, эшилген затланы кѐрмючюнд да этгенди. Бызынгыда, Бабугентде, Герпегежде, Тѐбен Жемталада, Кыара-Сууда, Ашушгерде, Кыашатауда аш журнула юлешингендиле.

ЖАМАУАТ БИРИК

Комплекси арада тургъан таматалагъа, школчула келип, концертле кѐргюзтедиле. Сѐз ючюн, Бабугент элли школундан сабийле кеслери жазгъан назмулары, жыллары бла аппаланы - ынналаны кыуандыргъандыла. Окуучула таматалагъа саугъала да бергендиле.

Жамауат бирди: уллусугитчеси, кыарыузузу- кыарыулузу, байы-жарлысы да бир бирлерине кыайгырыла, кѐз-кыулак болсала, пандемия кезиуно ауурлугуу женгилик болушлукду.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

Суратла авторудула.



МИЛЛЕТ ПАРК

Алгъаракълада социал сеть-леде бардырылган соруу-жууапха кёре, «Эльбрус» миллет парк туристле аслам келирге сыйген Россейде эм тамаша жерледен бирине саналганды. Алай бла ол Карелиядан «Паанаярви» миллет парк бла бирге ююнчю жерге тийишли болганды.

«Эльбрус» миллет парк кьуралгъанлы 35 жыл болады. Аны баш борчларындан бири кийик табийгъат турушунлай сакъланырча, туристле, альпинистле эм башкала да анга



Тийрени кийик тюрсюнлюгюн кёпле жаратадыла



жугуула эм тёрт жюзден аслам гюлле бла хансла. Андан сора да, 63 тюрлю жаныуар, 100 тюрлюден аслам кьанатлы, 11 тюрлю жилин, гургун, алты тюрлю чабак эм иги кесек кьурт-кьумурсха жашайды. Аланы бир кьаууму Кьызыл китапха кийирилгендиле.

Энци сакъланган жерни тегерегинде алты мингден аслам адам жашаган алты тау эл орналады. Арт жылда мында турист объектле да кёбейгендиле. Белгили «Чегет», «Ит-Кьол», «Эльбрус», «Вольфрам» пансионатла, «Терс-Кьол» солуу арагъа, альплагерьле, юйрету-спорт эм ведомстволу базалагъа онла бла иели кьонак юйле кьошулгандыла. Кафеле бла сатыу-алыу жерле да аз тюрлюдюле. Саулай алып айтханда, рекреация объектлеге ауур-терекле, кёкенле, нанькыла,

жугуула эм тёрт жюзден аслам гюлле бла хансла. Андан сора да, 63 тюрлю жаныуар, 100 тюрлюден аслам кьанатлы, 11 тюрлю жилин, гургун, алты тюрлю чабак эм иги кесек кьурт-кьумурсха жашайды. Аланы бир кьаууму Кьызыл китапха кийирилгендиле.

Энци сакъланган жерни тегерегинде алты мингден аслам адам жашаган алты тау эл орналады. Арт жылда мында турист объектле да кёбейгендиле. Белгили «Чегет», «Ит-Кьол», «Эльбрус», «Вольфрам» пансионатла, «Терс-Кьол» солуу арагъа, альплагерьле, юйрету-спорт эм ведомстволу базалагъа онла бла иели кьонак юйле кьошулгандыла. Кафеле бла сатыу-алыу жерле да аз тюрлюдюле. Саулай алып айтханда, рекреация объектлеге ауур-терекле, кёкенле, нанькыла,

сайын аланы тийишли халда сакъларча, аны бла бирге солугъанлагъа да тап онла кьурарча иги кесек кюч изленеди.

Паркны таматасыны кьулугун толтурган Чочайланы Маликни башчылыгында ишчиле табийгъатха бир тюрлю заран жетерден сакъларча кьолларындан келгенин аймайдыла. Аны чеклеринде терк-терк участкада обходла, санитар эм башха игилендириу, айнытыу ишле ётдюроледиле. Туристле аслам жюрюген маршрутла белгиле салынадыла эм кьоркьуусузлукъ жаны бла жумушла тамамланадыла. Солугъанлагъа жарыкъландыруу эм спорт туризм маршрутла ишлейдиле. Власть органла, илму организацияла, билим беруу учрежденияла, жамауат организацияла кьатышып, илму-излем, экология-жарыкъландыруу жаны бла ишле терк-терк ётдюроледиле.

Кёп жылланы ичинде табийгъатны сакъларча эм айнытыу жаны бла борчну учрежденияны таматасыны орунбасары Залим Едоков, тамата кьурал тюрлю Хусейин Усейин Борис, Кьайгырмазланы Юсюп, Ёзденланы Билял, участковийле Ёзденланы Адилгерий, Сотталаны Зекерий, Жаппуаны Алай, Хаджиланы Солтан, Нёгерланы Казбек, Байдаланы Хаким эм Кьайтыкъланы Мухаммат бет жарыкълы толтурадыла.

Аланы эм башха ишчилени хайырындан паркга хата жетерча уллу бузукълукъ жиберилмегенди. Жыл сайын солугъанланы санына кьошула баргъанлыкълар, паркны кийик тюрсюнлюгю кёплени кёллендиреди.

Анатолий ТАЛАЕВ.

ЖАНДАУУРЛУКЪ

Абаданланы жокъларгандыла

Битеуроссей Халкъ фронтну (ОНФ) Кьабарты-Малкьарда бёлюмюнде #БизБиргебиз клубну келечилери, Улуу Ата журт урушун ветеранларын жокълар, алагъа аш-азыкълар журжунла эмда хауада жайылгъан

тёрла анга кёзюне операция этилгенден сора хайырлы ашла келтиргендиле. Валентина Михайловна, кьонакъларга бет жарыкълы тюрлю, саулугъуну эмда мындан арысында кёзлерине кьалай кьаратыргъа

затла бергендиле. Андан сора да, юйюнде ууакълар жумушлагъа кьаратгандыла.

«Кёз-кьулакълар болгъан ветеранларыбызны кезиу-кезиу жокълар, саулукъларын сурайбыз, кьалай жашау этгенлерине кьарайбыз, не бла болушургъа керек эсе да - аны да этебиз. Кьонакълар болгъанларында волонтерла бары да маскала киедиле эмда антисептиклене хайырланадыла», - дегенди ОНФ-ни келечиси Ислам Маковев.

Пандемия башланганлы бери #БизБиргебиз клубну адамлары бир ненча минг инсаннга болушхандыла. Аланы асламысы абаданла эмда сакъатладыла. Дагъыда жандауурлукълар акциялары чеклеринде социал эм медицина учреждениялагъа волонтерла китапла, татлы ашарыкълар, кёгетле, кеслерин сакъларча абериле эмда антисептиклене бергендиле, деп билдиргендиле Халкъ фронтну регионда бёлюмюнден.

ОМАРЛАНЫ Мурат хазырлагъанды.



аурууладан кеслерин сакъларча абериле бергендиле.

умут этгенини юсюнден хапарлагъанды.

Алчыла биринчиден Валентина Калабуховагъа кьонакъларга баргандыла. Урушун кезиунде, андан сора да, ол медестра болуп ишленгенди. Волон-

терла анга кёзюне операция этилгенден сора хайырлы ашла келтиргендиле. Валентина Михайловна, кьонакъларга бет жарыкълы тюрлю, саулугъуну эмда мындан арысында кёзлерине кьалай кьаратыргъа

Атталаны тукьум совети АТТАЛАНЫ Кларагъа, МАЛКЪАРЛАНЫ Камалны кьызына, аны анасы МАЛКЪАРЛАНЫ Зухура, ОТАРЛАНЫ Юсюпно кьызы, дуниясын алышханы бла байламлы, уллу бушуу этип, кьайгъы сёз береди.

«Заман» газетни редакциясында ишленгенле АТТАЛАНЫ Кларагъа, МАЛКЪАРЛАНЫ Камалны кьызына, аны анасы МАЛКЪАРЛАНЫ Зухура, ОТАРЛАНЫ Юсюпно кьызы, дуниясын алышханы бла байламлы, уллу бушуу этип, кьайгъы сёз береди.

ТЮБЕШИУ

Аны жетишимлери ёсюп келгенлеге дерсдиле

Алгъаракълада Нальчикде Тимбора Мальбахов атлы ара библиотекада 2000 жылда Сиднейде Олимпий оюнланы эки кере призёру Елена Продунованы ата-анадан ёксюп кьалгъан сабийле бла тубешиую болганды. Аны шахарны жер-жерли администрациясыны таматасыны орунбасары Атмырзаланы Земфираны башламчылыгы бла опека эм попечитель бёлюмю кьурагъанды.

Олимпий оюнланы чемпиону Елена Продунова бусагъатда спорт гимнастикадан сабийлеге жаруу этдиреди. Ол сабийлеге кесини жашау ызыны эмда аллай бийик жетишимлеге кьалай бла келгенини юсюнден толугу хапар айтханды. Тубешиую ахырында спортчу кьыз жыйылгъанлары сорууларына



тынгылы жууапла бергенди эм, аланы арасында сыйген болса жаруу этерге кесине чакъырганды.

«Былай спортчула бла тубешиуюле хар бир сабийге да бек сейир кёрюнеди, аны юйретуу жаны бла хайыр да уллуду. Мен ангылагъандан, аны юлгюсю жаш адамлагъа дерсди. Ётюрюкден не асыу, пандемия башланганлы бери биз былай тубешиуюлени терк-терк бардыралмайбыз. Алагъа да кёп адамны жьыргъа кьоркьгъан этебиз. Хал былай болуп турмазына да бек ышанабыз», - дегенди Атмырзаланы Земфира бизни бла ушагъыны ахырында.

Бизни корр.

ТАЛПЫНУЛУКЪ

Алчылыкъларны ычхындырмагъандыла

Элбрус районда грек-рим тутушу спортну эм айныган тюрлюсюдуу десек, жангыллыкълар тюрлюсюдуу. Сабийле, жаш тёлю да аны айырып сайлайдыла. Районда классикалы тутушууу тарыхы 55 жыл мындан алгъа башланады, ол кезиуде 1966 жылда Тьрныуазну халкъ билим беруу шахар бёлюмюнде спорт школ ачылгъан эди. Кьошакълар билим берууну жангы учреждениясы сабийлеге кюч-кьаруу алдырыу, саулукъларын кючюле, аланы араларында спортха фахмулары болгъанлары ачыкъларуу жумушну тири тамамлап тебирегенди.

Спорт школ хар заманда да кесине уллу борчланы салгъанды, бийик жетишимлеге жетген гёжефлени хазырлай, аланы толтургъан да этгенди. Кёп айтхылыкълар спортчула жолларын мында башлагъандыла, ол санда Олимпиада оюнланы призёру Заур Курамагомедов да. Аны юйретген Локияланы Юрий биююнлюкде учрежденияны директоруду, анга «Россейни сыйлы тренери» сыйлы ат да берилгенди. Тренерле Этезланы Хусейин, Бапынаны Шакъман, Чеченланы Артур, Ачабайланы Музафар, Ёзденланы Аскер, Хапаланы Аслан, Балаланы Алим эм башкала ишлерине сакълар болгъанларыны хайырындан школдан спортну кёл устасы чыкълары. Жыл сайын былай бийик ат 2-3 спортчугъа



бериледи, биююнлюкде аланы саны 60-ха жетгенди.

Иш кьыстау баргъанын а дагъыда бир шарт кёрюгюзтеди, талай жыл мындан алгъа Грозныйде Россейни чемпионны кьуралганды, анга Тьрныуаздан 5 гёжеф кьатышхандыла. Элбрус райондан спортчула Россейни башха-башха жыл санда жыйымдыкълар командаларына дайым киргенлери уа анга дагъыда бир шагъатлыкъларды.

Арт кезиуде хорламлары бла Локияланы Жамболат кьуан-

дыргъанлай турады. Кьатышхан эришуулеринде ол алчы жерлеге чыкълар кьалмайды, былтыр а кьуралны чемпиону да болганды, Россейни бла дунияны кубокларында да хорлагъанды. Локияланы Мурат да даражалы турнирледе саугъа жерлеге чыгъады. Гёжефлени жаш тёлюлеринде Аслан Толлов, Бийчеккуланы Даулет, Чеченланы Амалы, Лукияланы Руслан эм башхалары белгилдиле.

Школну бошагъанла кьыралны билим беруу учрежде-

нияларында усталыкъларын ёсдореди. Аланы орунларына уа жыл сайын гёжефлени жаны тёлюлери келедиле, аланы асламысы республикалы, регионла аралы эришууледе да хорлайдыла. Мектепни бёлюмлери Кёнделенде бла Былымда ачылгъандыла. Саулай да грек-рим тутушууу бла биююнлюкде анда 250-ге жууукълар адам кюрешеди.

Анатолий ТЕМИРОВ. СУРАТДА: спорт школну гитче гёжефлери.

ИЗЛЕУ

Аманлыкъларны табылганды

Оператив-излеу ишлени кезиунде 2021 жылны 15 ноябринде МВД-ны Май районда бёлюмюню келечилери Воронеж областьда аманлыкълар этген эр кишини Май районда тапхандыла.

Эр киши Воронеж областьда болгъанында РФ-ни Уголовный кодексини 115-чи статьясыны 2-чи кесегине (биле турганлай адамны саулугъуна ауур болмагъан заран жетдириу) бузукълукълар этгени ююн терслене эди. Ол Красная Поляна элде тура эди. Аны излеу берген инсаннга аманлыкъларны табылганыны юсюнден билдиргенди.

БУЗУКЪЛУКЪ

Жалгъан дипломну хайырланганды

Россей МВД-ны миграция соруула бла байламлы Урван районда бёлюмюню келечиси жалгъан диплом бла ишленген тинтилгенден сора, анга уголовный иш ачылганды. Ол дипломну онсегиз жыл мындан алгъа сатып алганды.

Следствие комитетде тишируу сагъыналгъан кезиунден бери МВД-ны эм УФСМС-ны тюрлю-тюрлю

кьулукъларында уруна келгенин билдиргендиле. Уголовный жууапха тартылгъынчы, ол миграция службаны таматасыны кьулугун толтурганды.

Ачыкъланган шартлагъа кёре, полицияны келечисине терслеу материалла жыйылып, кьаралыргъа сюде берилгендиле.

ЮЙРЕТИУ

Осал ниетледен сакъланырча

Кьабарты-Малкьарда 17-26 ноябрьде «С ненавистью и ксенофобией нам не по пути» деген оператив-профилактика тубешиую этеди. Аны башмураты жамауат бла ачыкълар ушакълар бардырыуду, экстремизмни огурусун ниетлерине кьажуу турууда байламлыкълар жюрютоуду.

Аны кезиунде МВД-ны регионда бёлюмюню ишчилери власть органланы, сейирлери болгъан ведомстволаны келечилери бла бирге студентлеге

бла окуу-улагъа лекцияла, семинарла, «тёгерек столла» кьураыркъларыла. Алада жаш адамлагъа терроризмни, радикал биригуулени юслеринден айтыркъларыла, аладан керти турургъа юйретилдиле. Профилактика ишни толтургъанла чертгенлери, биююнлюкде баш магъаналы борч жаш тёлюню экстремизм ниетледен, ала уа терк жайылып барадыла, сакъларуу.

УЧРЕДИТЕЛЬ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

**Баш редактор**  
**КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан**  
**РЕДКОЛЛЕГИЯ:**  
ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору орунбасары), ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат (баш редактору орунбасары), ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь), МУСУКАЛАНЫ Сакинат, ТИКАЛАНЫ Фатима, ТРАМЛАНЫ Зухура, УЛБАШЛАНЫ Мурат.

**ТЕЛЕФОНЛА:**  
Редактору приёмный - 42-63-01.  
Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82.  
Жууаплы секретарь - 42-66-85.  
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.  
**РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛЮМЛЕРИ:**  
Политика эм право - 42-24-02, 42-67-68.  
Экономика - 42-66-73.  
Культура - 42-66-76.  
Социал ишле - 42-75-82, 40-59-18.  
Курортла, туризм эм спорт - 40-39-93, 42-66-71.  
Окьучула бла байламлыкълар жюрютоуду эм жазылыу - 42-37-94.  
Энци корреспондент - 42-68-72.  
Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла кьагъат жюрютмейди. Кьол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артка кьайтарылмайдыла. Газетде басмаланган материалла айтылгъан оюмла редакцияны оюму бла келишимге болуукъларуу. Алада айтылган хар зат ююн Россей Федерацияны Басманы юсюнден законна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууаплыдыла. Редакция авторладан 400 газет тизгинден (машинка бла жазылган 5-6 бет) кёпюно алмайды. Газет Связьны, информация технологияланы эмда асламы коммуникацияланы ишлери жаны бла федерал надзор кьулукъларуу (Роскомнадзорну) Кьабарты-Малкьарда управлениясында 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди. Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - П 5893

Газетни басмагъа «КьМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди. Газет «Издательство «Южный регион» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а  
Газетлени ишлени тапдыруу ююн КьМР-ни почта связыны федеральный Управленийны жууаплыды. Телефонла: 76-01-21  
Газетлени розничнагъа сатыу ююн КьМР-ни «Роспечать» акционер общество жууаплыды. Телефон: 42-69-34  
Газет ыйыкъларда юч кер чыгъады - геуюрге, орта, шабат кюнлеле.

Номерге графикте кёре 19.00 сагъатда кьол салынады. 20.00 сагъатда кьол салынганды  
**ГАЗЕТНИ НОМЕРИ:**  
**ЧЫГЪАРГЪАНЛА:**  
Тапхасханланы Аминат – дежурный редактор, Кучукъланы Сафият, Кетенчиланы Зульфия – жууаплы секретары орунбасарлары; Мокьаланы Зухура (1,2-чи бетле), Зезаланы Лида (3,4-чю бетле) – корректорла.  
Тиражы 1240 экз. Заказ № 2569  
Багъасы 10 сомду.

**РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:**  
  
360000, Нальчик шахар, Ленин аглы проспек, 5  
электрон почта: elbor\_50@mail.ru